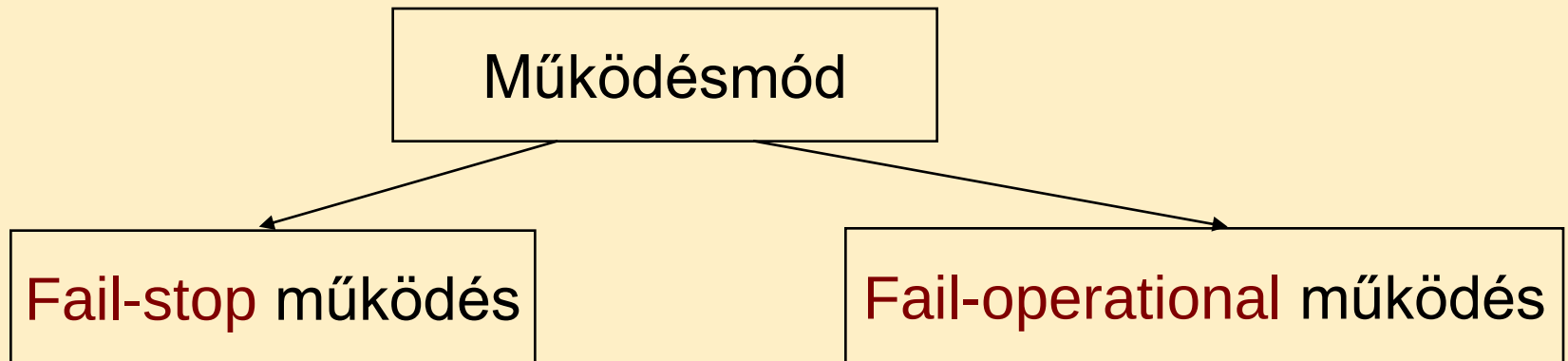

Architektúra tervezési példák: Architektúrák biztonságkritikus rendszerekben

Majzik István
majzik@mit.bme.hu

Biztonságos állapotok

- A megállás (lekapcsolás) **biztonságos állapot**
- Detektált hiba esetén le kell állítani a rendszert
- **Hibadetektálás** a kritikus feladat

- A megállás (lekapcsolás) **nem biztonságos állapot**
- Detektált hiba esetén is szükséges szolgáltatás
 - teljes, vagy
 - csökkentett (degradált)
- **Hibatűrés** szükséges

Általános biztonsági alapelvek

Hibakezelés

```
graph TD; A[Hibakezelés] --> B[Kompozit fail-safe]; A --> C[Reaktív fail-safe]; A --> D[Inherens fail-safe];
```

Kompozit fail-safe

- Minden funkciót megvalósít **legalább 2 független komponens**
- A továbblépéshez **(többségi) egyetértés** szükséges
- Több, mint 2 komponens esetén hibatűrés (leszavazás)

Reaktív fail-safe

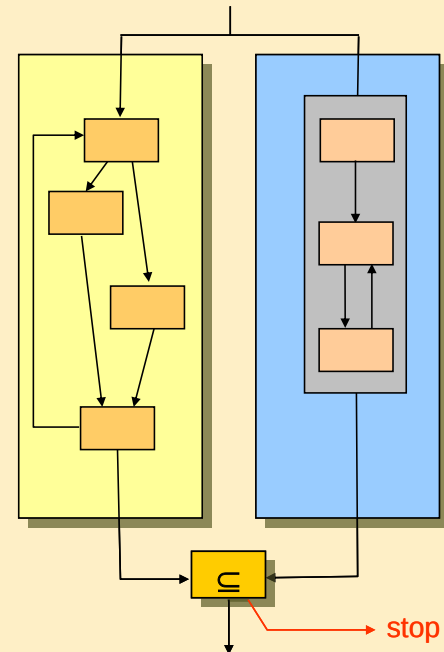
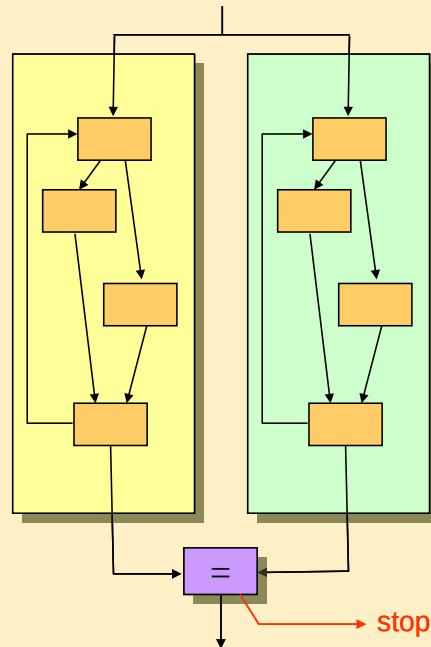
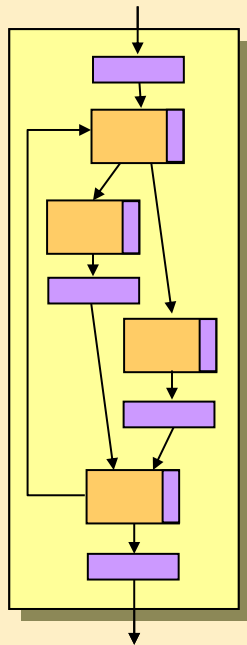
- Minden funkció mellé rendelhető **független hibadetektálás**
- A detektált hiba hatása **negálható**

Inherens fail-safe

- **Minden hibamód veszélytelen**
- „Természeténél fogva biztonságos”

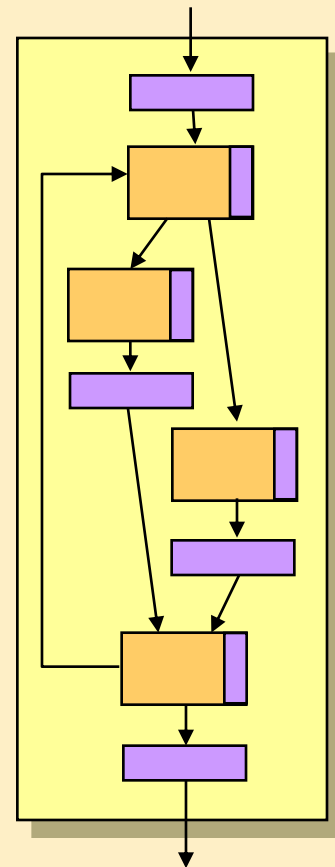
Jellegzetes megoldások fail-stop rendszerekhez

- Áttekintés:
 - Egycsatornás feldolgozás önteszttel
 - Két- vagy többcsatornás feldolgozás komparálással
 - Kétcsatornás feldolgozás független ellenőrzéssel

I. Egycsatornás feldolgozás önteszttel

- Egy feldolgozási folyamat
- Ütemezett **hardver öntesztek**
 - Induláskor részletes önteszt
 - Futás közben: Lappangó állandósult hibák detektálása
 - Ajánlott többféle módon
- Rendszeres **szoftver önellenőrzés**
 - Végrehajtási utak ellenőrzése
 - Alkalmazásfüggő hibadetektálás
- Hátrányok:
 - Önteszt hibafedése korlátos
 - Hibakezelés megvalósítása kérdéses (pl. lekapcsolás)

Példa: SAFEDMI mozdonyvezetői kezelőfelület

Mozdony-
vezető

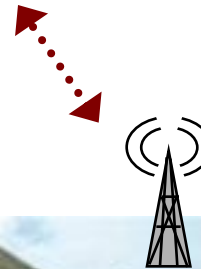

DMI

EVC
European
Vital
Computer

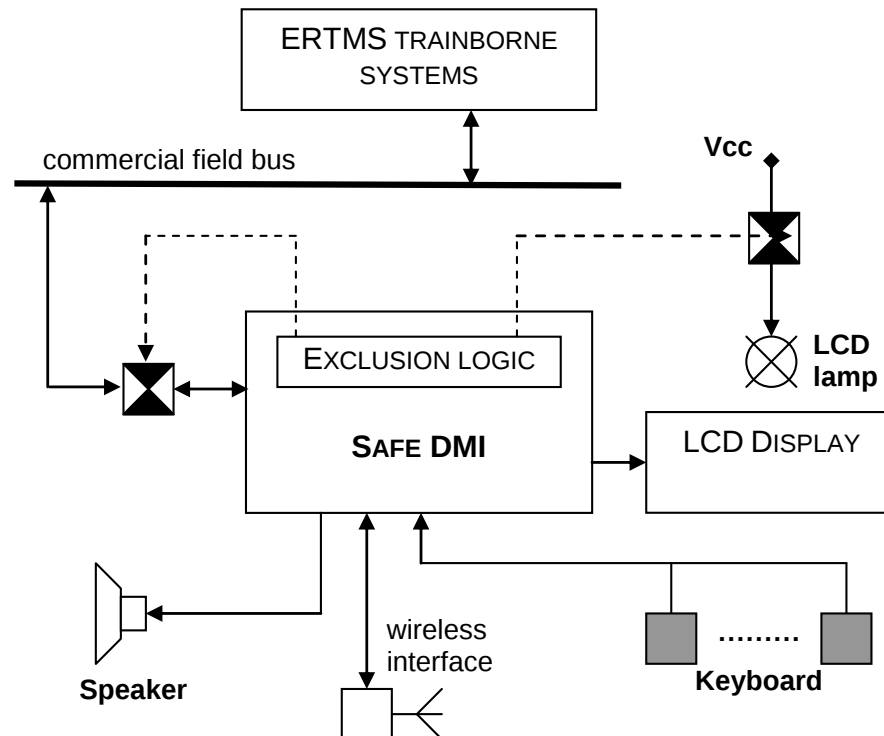
- Safety Integrity Level 2
 - Információ megjelenítés
 - Parancs feldolgozás
 - EVC kommunikáció
- Biztonságos vezetés nélküli kommunikáció
 - Konfiguráció
 - Diagnosztika
 - Szoftver frissítés

Maintenance Centre

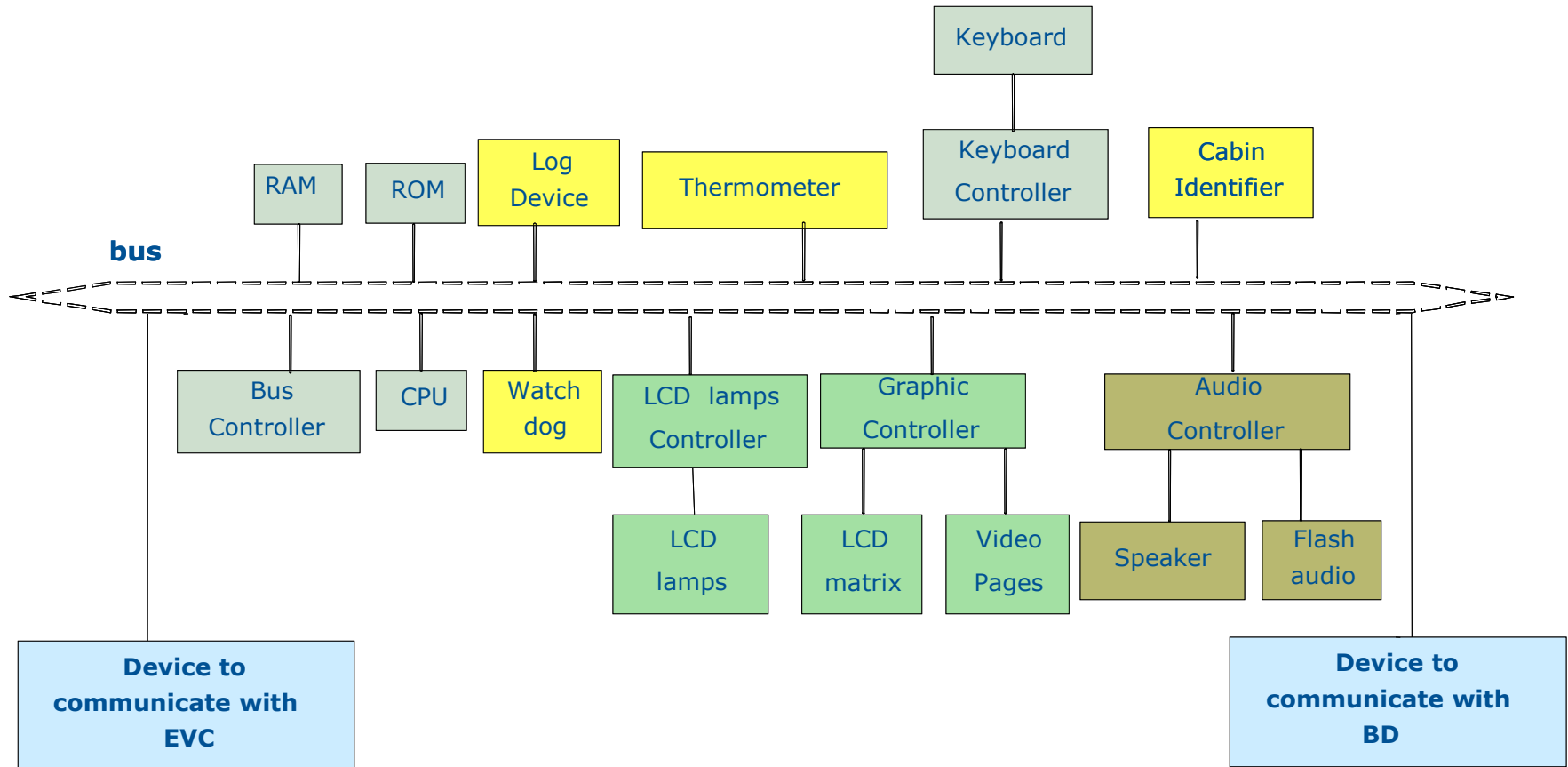
SAFEDMI hardver architektúra

- **Reaktív fail-safety (hibadetektálás és hibakezelés)**
- Generikus hardver komponensek
- A hibadetektálás és hibakezelés megvalósítása szoftver alapú megoldásokkal

SAFEDMI hardver architektúra

Komponensek:

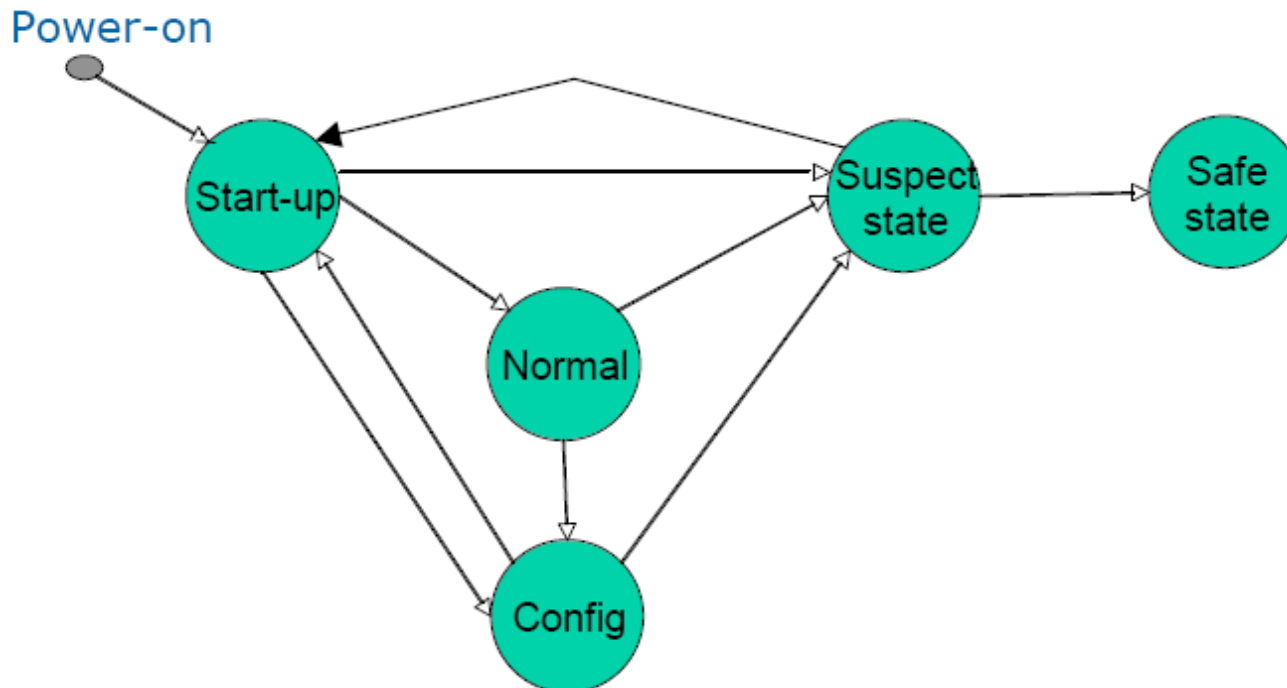

SAFEDMI hibadetektálási technikák

- Elindulás:
 - Részletes öntesztelés az állandósult hibák detektálására
- Működés közben:
 - **Periodikus önteszt:** Kisebb erőforrásigényű technikákkal
 - On-line ellenőrzések
 - Kommunikáció, konfiguráció esetén: **Adat elfogadhatósági / hihetőségi vizsgálatok**
 - Vezérlés-orientált funkciókra: **Vezérlési folyamat monitorozása**
 - Adat-orientált funkciókra: **Duplikált számítás és összehasonlítás**
- Kommunikáció:
 - Adathiba detektálása és javítása: Erős hibajavító kódolás
 - (Adat)védelem: Titkosítás
 - Biztonság: Adott hibagyakoriság fölött kapcsolat bontás

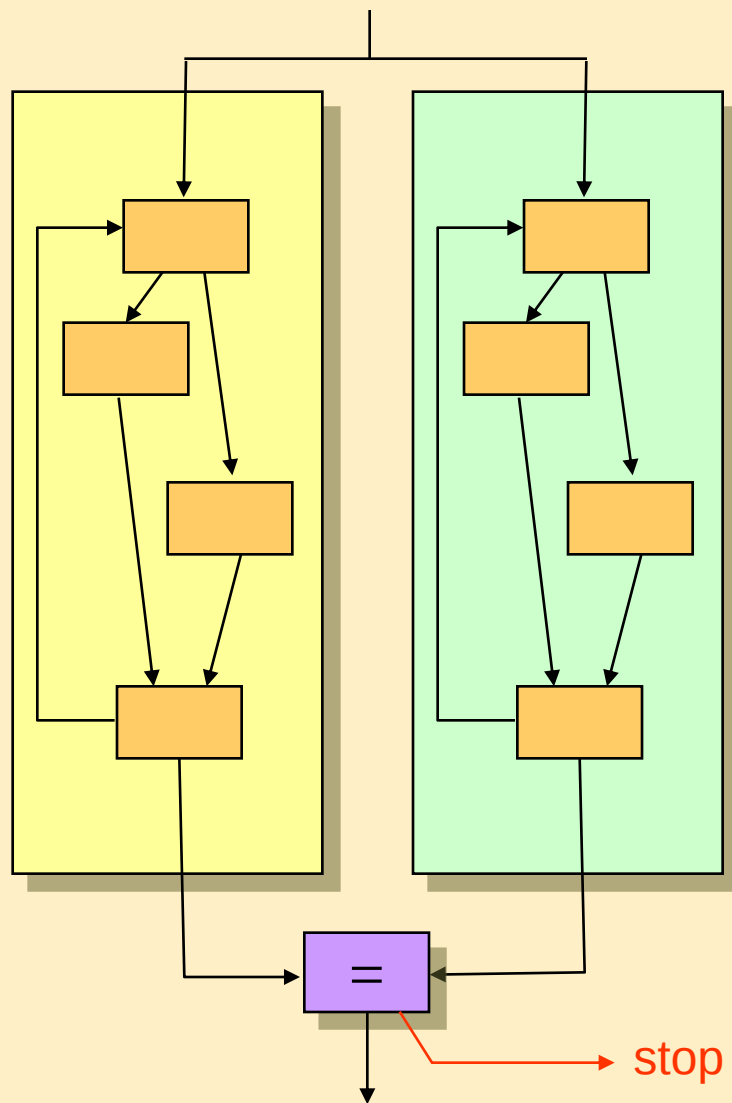
SAFEDMI hibakezelés

- Alap üzemmódok:
 - Startup, Normal, Configuration, Safe módok
- Hibakezelés: Suspect állapot
 - Átmeneti állapot
 - Hibaszámlálás: Tranziens – állandósult hiba megkülönböztetés

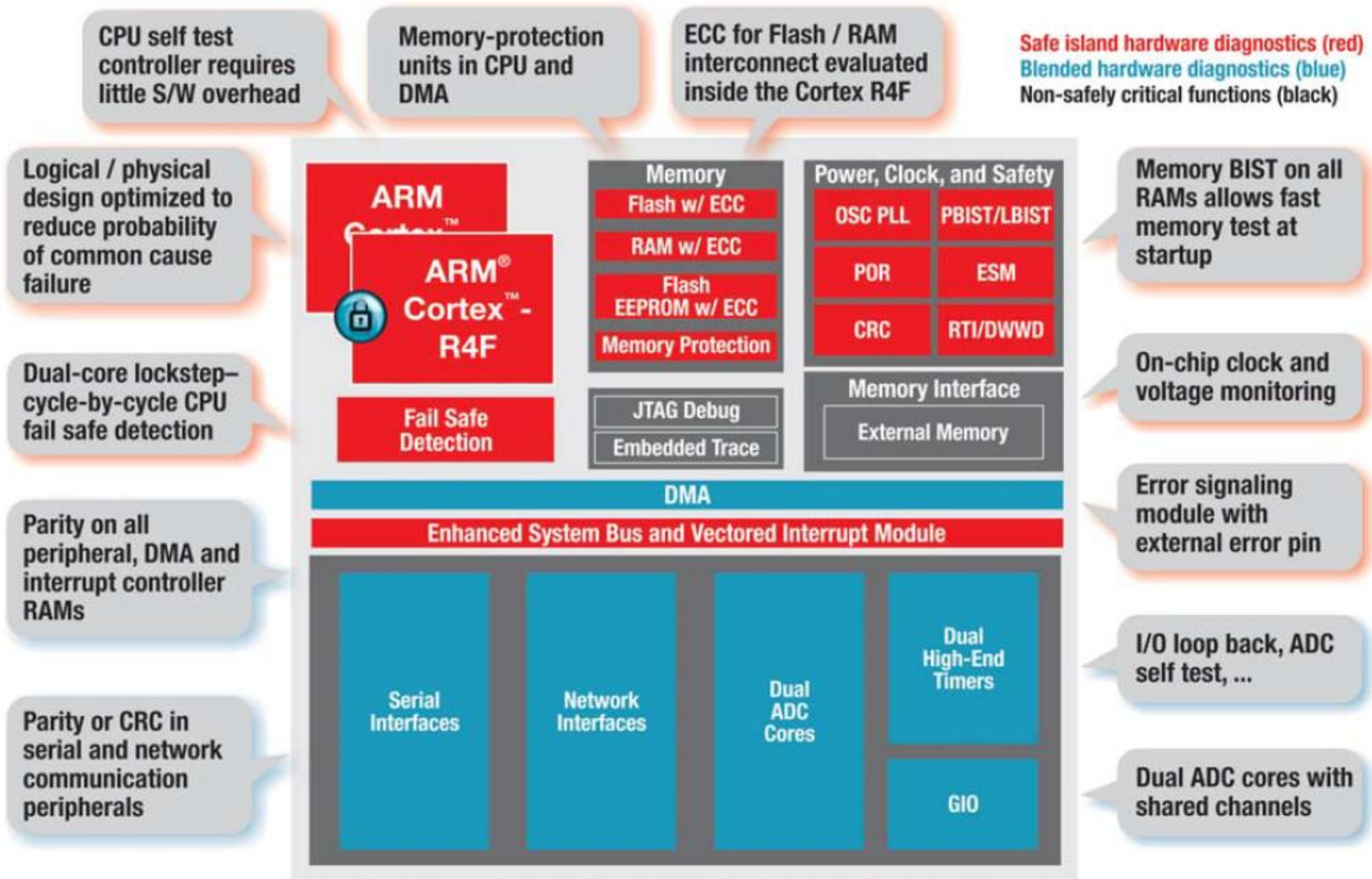

II. Két- vagy többcsatornás feldolgozás

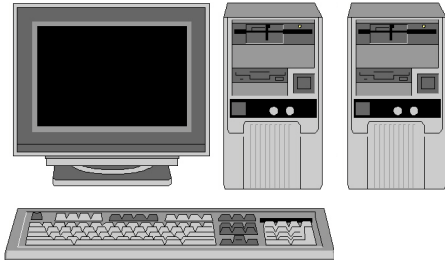
- Két vagy több feldolgozási csatorna
 - Közös bemenet
 - Kimenetek komparálása
 - Eltérés esetén leállítás
- Nagy hibafedés
- Komparátor kritikus elem
 - De egyszerű!
 - Kiváltása kódolt feldolgozással
- Hátrányok:
 - Közös eredetű hiba?
 - Hosszú lappangási idő

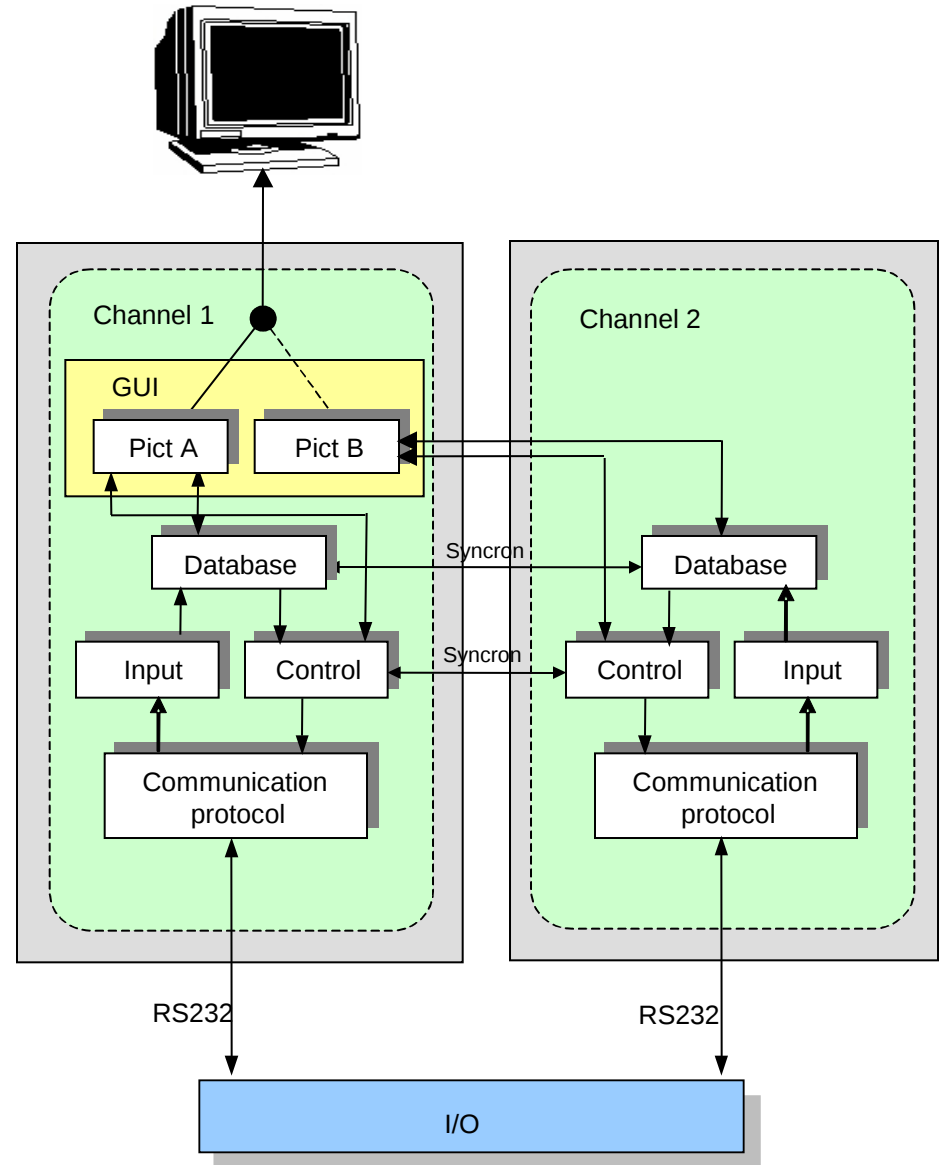
Példa: TI Hercules Safety Microcontrollers

Példa: SCADA rendszer

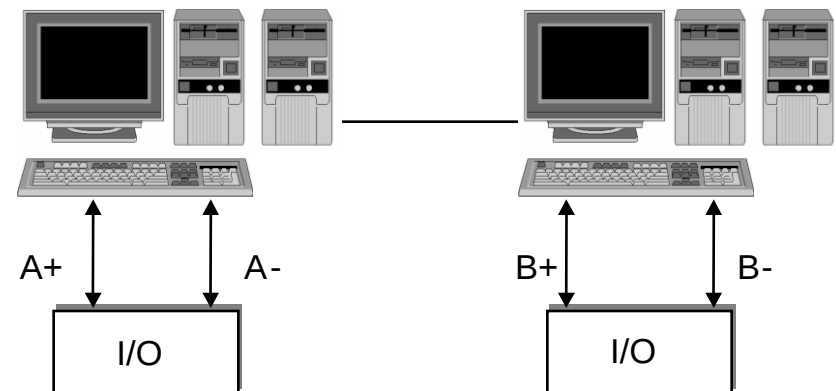

- Két csatorna
- Változó bitmap megjelenítés (az operátor komparál)
- Szinkronizáció: Belső hibadetektálás (mielőtt a kimenetre kerülne)

SCADA telepítési opciók

- Két csatorna ugyanazon a szerveren
 - Statikusan linkelt szoftver modulok
 - Időben, memóriában és diszken elkülönülő végrehajtás
 - Diverz adattárolás
 - Bináris adatokra (jelek): Inverz adatábrázolás
 - Különböző adatbázis indexelés
- Két csatorna különböző szervereken
 - Szinkronizáció dedikált belső hálózaton
- Rendelkezésre állás növelése (hibatűrés):
 - Kétszer „2-ből 2” séma

SCADA hibadetektálás

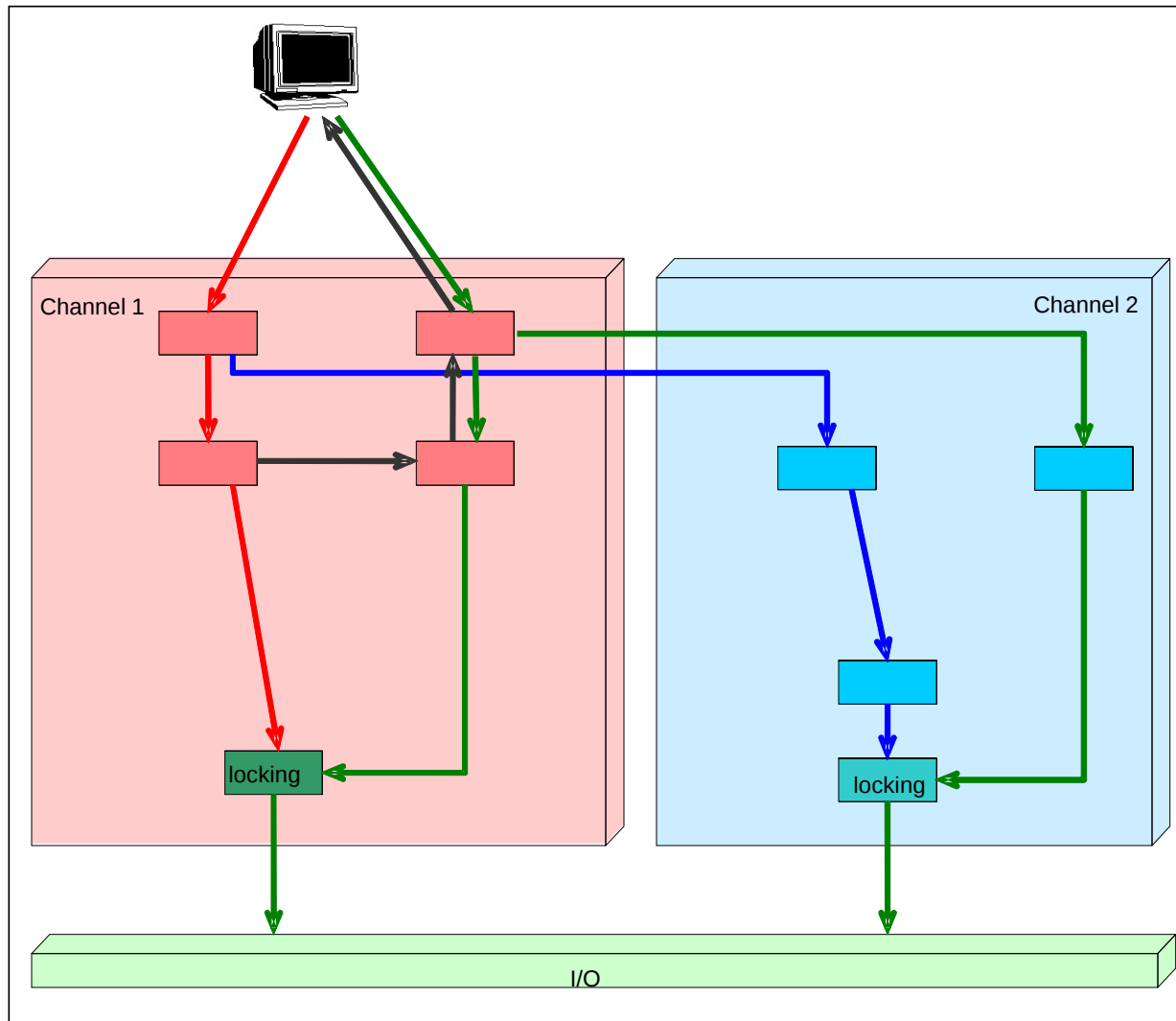
Véletlen hardver hibákra működés közben:

- Csatornák komparálása: Operátor illetve I/O
 - Operátornak: Villogó RGB-BGR szimbólum jelzi a frissítést
- Watchdog processz
 - Többi processz futásának ellenőrzése
- Az adatbázis tartalmának rendszeres összehasonlítása
 - Lappangó hibák detektálása

Szándékolatlan vezérlésre, szoftver hibákra:

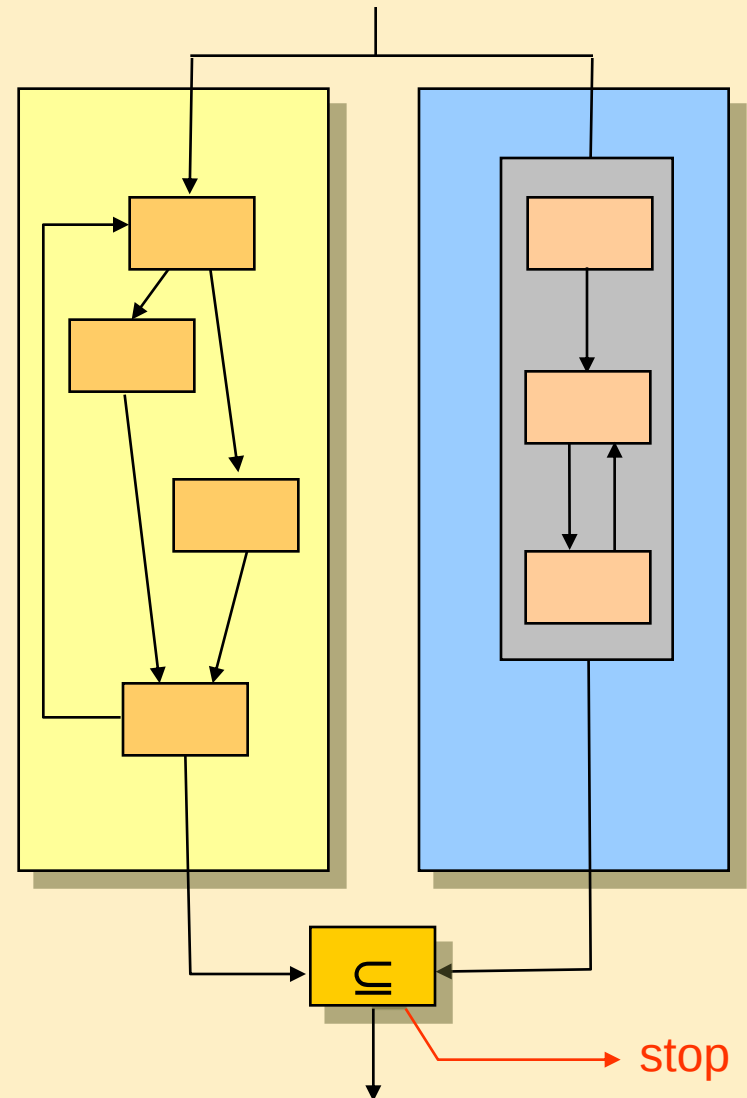
- Háromfázisú parancskiadás
 - Előkészítés (zárolva), visszaolvasás, független jóváhagyás
 - Diverz modulok a visszaolvasásra és jóváhagyásra

Háromfázisú parancskiadás

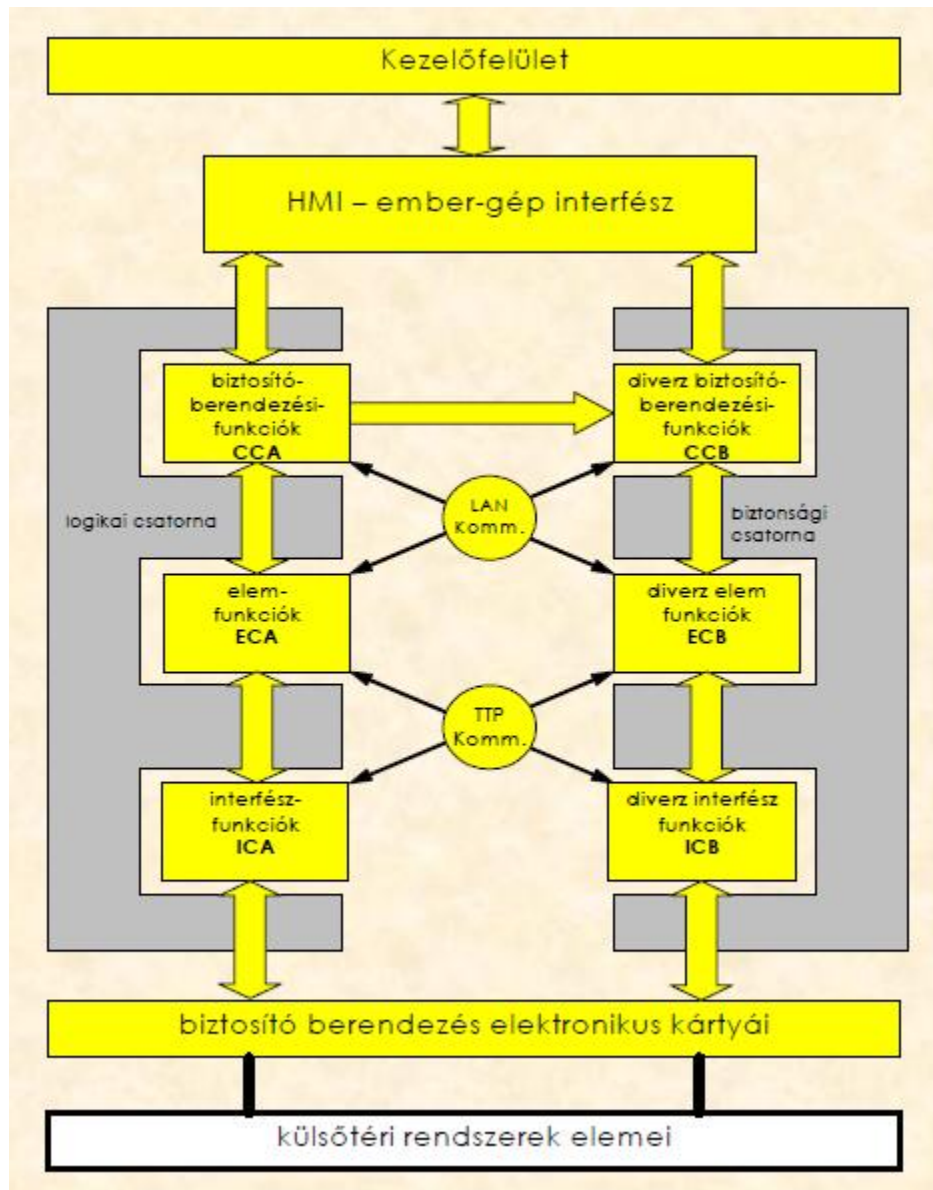

III. Kétcsatornás feldolgozás független ellenőrzéssel

- Független csatorna
 - „Safety bag”: csak biztonsági ellenőrzés
 - Eltérő tervezés
 - Megengedhető viselkedés ellenőrzése
- Példa:
 - Szabályok az elsődleges csatorna működésének ellenőrzésére

Példa: Alcatel (Thales) Elektra

Két csatorna:

- **Logikai csatorna:**
CHILL (CCITT High Level Language)
eljárás-orientált
programnyelv
- **Biztonsági csatorna:**
PAMELA (Pattern Matching Expert System Language)
szabály-orientált
programnyelv

Jellegzetes megoldások fail-operational rendszerekhez

- Hibadetektálás (és lekapcsolás) nem elegendő
- Tipikus megoldások
 - Időleges hibák:
 - Ismételt végrehajtás (újrapróbálás)
 - Helyreállítás
 - Állandósult működési hibák:
 - Hibadetektálás és tartalékra kapcsolás
 - Hibás komponens(ek) maszkolása:
Triple Modular Redundancy (TMR),
N-Modular Redundancy (NMR)
 - Állandósult tervezési hibák:
 - Eltérő megvalósítás (diverzitás) szükséges